

alpenkonvention • convention alpine
convenzione delle alpi • alpska konvencija

02.03.2011

Ständiger Ausschuss der Alpenkonferenz
Comité permanent de la Conférence alpine
Comitato permanente della Conferenza delle Alpi
Stalni odbor Alpske konference

45

TOP / POJ / ODG / TDR

B8

SL

OL: IT

DELOVNA SKUPINA “SVETOVNA DEDIŠČINA UNESCO”

A Poročilo predsedstva Delovna skupine (Italija)

B Predlog sklepa

Prilogi:

- Priloga 1, “Programa dejavnosti Delovne skupine “Svetovna dediščina UNESCO” za obdobje 2009-2011”
- Priloga 2, “Thematic grid_WHL_TL”
- Priloga 3, “Thematic grid_new proposals”
- Priloga 4, “Format_expert consultation_new ideas”
- Priloga 5, “Results of Bern Workshop on Potential world Natural heritage in the Alps”
- Priloga 6, “Results of Trieste Workshop on Potential world Cultural heritage in the Alps”
- Priloga 7, “Preliminary paper on Outstanding Universal Values in the Alps”

A Poročilo predsedstva Delovna skupine (Italija)

Uvodno pojasnilo

Delovna skupina Alpske konvencije za Unescovo svetovno dediščino (v nadaljevanju DS), ustanovljena predvsem za nudenje strokovne in znanstvene pomoči pri harmonizaciji seznamov predlogov alpskih držav ter za zagotavljanje izdatnejše prisotnosti Alp v Seznamu Unescove svetovne dediščine, zaključuje svoj drugi mandat pod predsedovanjem Italije. V tem štiriletnem obdobju se je sestala štirikrat:

- v Torinu (Italija), 6.-7. oktobra 2009
- v Nici (Francija)¹, 12.-13. aprila 2010
- v Divači (Slovenija)², 7.-8. oktobra 2010
- v Trstu (Italija), 3.-4. februarja 2011

V tem času je DS dala pobudo za organizacijo dveh delavnic strokovnjakov, v Švici odnosno v Italiji, posvečenih pregledu potencialne naravne in kulturne svetovne dediščine v Alpah. V nadaljevanju poročila in v priloženem gradivu nudimo podrobne podatke o delavnicah in o rezultatih le-teh.

Predsedstvo Delovne skupine in Stalni sekretariat sta se v imenu Delovne skupine Alpske konvencije udeležila tudi sestanka s Centrom za svetovno dediščino v Parizu.

Izvajanje aktivnosti je potekalo na osnovi dveletnega programa dela – le-tega je DS izdelala na sestanku v Torinu (priloga št.1) - , razdeljenega na makro-cilje, ki jih za predstavitev opravljenega dela navajamo v nadaljevanju poročila.

1. prispevati k uskladitvi seznamov s predlogi (začasnih seznamov) serialnih transnacionalnih in čezmejnih kandidatur z nadaljnjim razvojem metodologije, ki se je uporabljala v prvem mandatu in upoštevanjem smernic Konvencije o svetovni dediščini UNESCO

V okviru te dejavnosti je bila nadgrajena struktura tematskih razpredelnic (priloga št. 2), to je instrumenta, ki si ga je DS zamislila za ureditev doslej zbranih informacij o alpskih lokalitetah, ki so že vključene v seznam svetovne dediščine, oziroma tistih, ki so vključene v nacionalne sezname predlogov po smernicah in terminologiji Odbora za Unescovo svetovno dediščino (WHC). Alpske lokalitete, razdeljene na naravne, mešane in kulturne lokalitete, so bile nato

¹ Sestanek je bil organiziran v sodelovanju z Generalnim svetom Primorskih Alp.

² Sestanek je bil organiziran v sodelovanju z Nacionalnim parkom Škocjanske jame.

razvrščene po vsebinah, ki so v Alpah sicer pogoste, vendar nezadostno prisotne v Seznamu svetovne dediščine, kot je DS ugotovila že v svojem prejšnjem mandatu, ko jih je predstavila 10. Alpski konferenci: npr. zavarovana območja, biotska raznovrstnost, fosili, samostani in prazgodovinske lokalitete, alpinizem in zgodovinske poti (alpski prelazi).

S tem instrumentom, ki ga je DS primerno razvila, je predvsem s pomočjo pogodbenic potekalo zbiranje informacij o alpskih lokalitetah, ki niso še vključene v sezname predlogov, pa tudi preverjanje potencialnih možnosti le-teh za vključitev v Seznam svetovne dediščine (priloga št. 3).

Razpredelnici sta del gradiva, na osnovi katerega je kasneje potekalo preliminarno ocenjevanje ali "skrining" lokalitet oziroma preverjanje potencialne uspešnosti naporov za vključitev v Seznam svetovne dediščine.

V ta namen je DS spodbudila in nato tudi organizirala dve specifični delavnici, na katere je povabila strokovnjake s področja naravne in kulturne dediščine Alp ter jih pozvala, naj tudi upoštevajoč gradivo Delovne skupine povedo svoje mnenje in prispevajo k ocenjevanju potencialov.

Postopek skrininga, za katerega se je dogovorila in ga je nato potrdila DS, je potekal v dveh glavnih fazah:

- najprej elektronsko posvetovanje s strokovnjaki, katerih imena so predlagali pogodbenice in opazovalci: ta faza je bila namenjena zbiranju informacij in predlogov o morebitnih novih alpskih lokalitetah, ki bi lahko predstavljale osnovo za potencialne alpske transnacionalne serialne in čezmejne kandidature;
- organizacija in izvedba dveh specifičnih delavnic v Bernu (decembra 2010) odnosno v Trstu (februarja 2011), na katerih so sodelovali strokovnjaki s področja naravne in kulturne dediščine Alp, katere smo pozvali, naj, tudi upoštevajoč gradivo Delovne skupine in rezultate elektronskega posvetovanja, povedo svoje mnenje in prispevajo k ocenjevanju potencialov.

Glavni rezultati dveh delavnic se nanašajo:

- v Bernu na razvrstitev potencialnih kandidatur za naravne lokalitete, med katerimi najdemo npr. hrib Monte Bolca, Dinarski Kras, alpske jame in Kras, Mont Blank in Primorske Alpe/ Mercanotur (podrobnosti v prilogi št.5),
- v Trstu na določitev sedmih, za alpsko kulturno dediščino posebno značilnih vsebin (kmetijstvo/gozdarstvo/ pastirstvo, arhitektura, urbanizem, prehodne poti, tehnična dediščina, arheologija, kulturne krajine), iz katerih so izluščili številne pod teme in v nekaterih primerih celo ustrezne potencialne lokalitete (podrobnosti v prilogi št.6).

2. določiti alpske vrednote univerzalnega pomena na tehnično-znanstveni podlagi ter z upoštevanjem smernic Konvencije za svetovno dediščino UNESCO

Da bi se lahko začele dejavnosti za določitev teh vrednot, je DS naročila predsedstvu, naj izdela temeljni dokument za razpravo v okviru Delovne skupine same. Za izdelavo tega začetnega besedila (priloga št. 7) je predsedstvo, tudi v sodelovanju s strokovnjaki za alpske vsebine, opravilo bibliografsko raziskavo in pregled raznih dokumentov, upoštevalo pa je tudi zaključke razprave, ki je potekala na dveh tematskih delavnicah.

Strokovnjaki, s katerimi so se o tem posvetovali na delavnici v Bernu, so ugotavljali, da potenciali izjemne naravne univerzalne vrednosti, ki niso še prejel priznanja, v omejeni obliki še obstajajo v alpski regiji, vendar so za boljšo opredelitev le-teh potrebne primerjalne študije na svetovni ravni, s pomočjo katerih bi se usmerili na točno določene tematike.

Na delavnici v Trstu so strokovnjaki za kulturno dediščino ugotovili, da je potrebno opraviti primerjalno analizo z drugimi gorskimi verigami, medtem ko so v zvezi z vrednotami, za katere je potrebno preveriti, ali morebiti imajo značaj univerzalnosti in izjemnosti, izpostavili naslednje:

- obstoj izdatne količine informacij, raziskav in zgodovinsko potrjenega znanja o poseljenosti neke hribovske regije ter o materialnih in nematerialnih pojavih poselitve;
- tako imenovani "Alpski paradoks": čeprav si alpsko krajino lahko upravičeno razlagamo kot proizvod človeške interakcije z okoljem, se je pojem *wilderness* razvil prav v alpskem gorovju in je nato postal oporna točka ter vir navdiha za ustanovitev prvih naravnih nacionalnih parkov v ZDA kot sta Yellowstone in Yosemite.
- visoko koncentracijo številnih in različnih kulturnih krajin v relativno majhnem in geomorfološko homogenem hribovskem prostoru.

c. spodbujati razvoj transnacionalnih serialnih in čezmejnih kandidatur alpskih krajev tudi z organizacijo mednarodnih seminarjev, ki bodo obravnavali tematiko, ki se pogosto pojavlja v alpskem loku

S pomočjo izdelave in dopolnitve tematskih razpredelnic ter rezultatov obeh delavnic strokovnjakov, ki so sodelovali tudi pri zbiranju novih zamisli o temah in konkretnih predlogih za serialne transnacionalne ali čezmejne lokalitete, so bili postavljeni temelji za morebitno bodoče pospeševanje razvoja novih kandidatur s takimi značilnostmi.

Na delavnici o kulturni dediščini v Trstu so še posebej določili 4 glavne vsebine – tranzimansa, pastirstvo, rudarstvo in prehodne poti-, v okviru katerih bi lahko nastali projekti za transnacionalne serialne ali čezmejne kandidature.

DS je bila tudi mnenja, da bi bilo primerno in koristno, če bi pogodbenice same v prihodnosti, v teku naslednjega mandata, prevzele vodilno vlogo pri podpiranju in usklajevanju nadaljnjih

PC45_B8_sl

dejavnosti (študij in morebitnih seminarjev) za posamezne specifične vsebine in na ta način podprle morebitne kandidature.

4. razširjati rezultate Delovne skupine z objavami na spletni strani Alpske konvencije in v specifičnih publikacijah

V zvezi s to temo obveščamo, da je bila študija "Alpine sites and UNESCO World Heritage" objavljena na spletni strani Alpske konvencije v poglavju, namenjenemu delovnim skupinam. V prejšnjem poletju je bil s posebnim prispevkom Avstrije napisan članek o ciljih in dejavnostih Delovne skupine, ki je bil nato objavljen v reviji svetovne dediščine (WH Review). Cilji in vmesni rezultati Delovne skupine so bili predstavljeni na raznih seminarjih, delavnicah in kongresih: za to so poskrbeli predsedstvo, Stalni sekretariat in nacionalne delegacije.

5. izmenjavati izkušnje Delovne skupine s pristojnimi nacionalnimi upravami in prednostnim območjem za mednarodno sodelovanje v okviru Alpske konvencije

Ta del programa ni bil doslej dovolj prisoten v dejavnostih Delovne skupine, saj se je ta osredotočila bolj na izvajanje nalog, ki so funkcionalno povezane z doseganjem glavnih ciljev mandata. Kljub temu DS meni, da je potrebno v prihodnosti iskati priložnosti za izmenjavo mnenj z glavnimi območji mednarodnega sodelovanja kot so Karpati in Dinarske Alpe.

6. predstaviti rezultate Delovne skupine skupaj z dokumentacijo pripravljeno pred Odborom za svetovno dediščino UNESCO, kar naj opravijo Stalni odbor, Predsedstvo delovne skupine in zainteresirane nacionalne delegacije.

Na tem mestu bi omenili sestanek, do katerega je prišlo januarja 2010 v Parizu med zastopstvom Delovne skupine, t.j. predsedstvom in Stalnim sekretariatom (glej poročilo o 41. seji Stalnega odbora) ter delegacijo Centra za svetovno dediščino, s katerim smo nato vzpostavili stalne stike tudi s pomočjo uradnih obvestil Delovne skupine, ki jih posredujemo Centru in nekaterim predstavnikom ICOMOS-a in IUCN-a, da bi jih sprotno obveščali in mogoče tudi pritegnili.

DS tudi meni, da je potrebno v prihodnosti dati bolj dokončno obliko rezultatom, zato da bomo o njih lahko primerno obveščali Odbor za Unescovo svetovno dediščino in izbrali najprimernejši kontekst za predstavitev le-teh, tudi zato, ker bodo tri pogodbenice (Švica, Nemčija in Francija) v naslednjem obdobju članice Odbora.

Na kraju tega poročila se želi predsedstvo zahvaliti vsem članom Delovne skupine za prijazno in konstruktivno vzdušje sodelovanja, ki je označevalo to dveletno obdobje dela.

B Predlog sklepa

Stalni odbor priporoča Alpski konferenci da sprejme naslednji sklep:

»Alpska konferenca

1. vzame na znanje poročilo Delovne skupine za Unescovo svetovno dediščino (priloga)
2. vzame na znanje tudi ostalo gradivo, ki ga je razvila Delovna skupina za Unescovo svetovno dediščino (priloge: zaključki dveh delavnic strokovnjakov v Bernu in Trstu, preliminarni dokument o izjemnih univerzalnih vrednotah Alp, ažurirana študija *Alpine Sites and UNESCO World Heritage*)
3. obnovi mandat Delovne skupine za Unescovo svetovno dediščino do 12. alpske konference in pozove Delovno skupino, naj posveti posebno pozornost
 - prispevkom za harmonizacijo seznamov predlogov, po metodologiji, ki jo je doslej že razvila Delovna skupina in upoštevajoč doslej dosežene rezultate, s pomočjo zbiranja podrobnejših informacij o potencialnih serialnih transnacionalnih in/ali čezmejnih lokalitetah in s pomočjo delavnic strokovnjakov, ki preverjajo potencialno izjemno vrednost že izbranih tem. S to poglobljeno raziskavo bi morali preverjati predvsem skladnost analiziranih enot s kriteriji Odbora za svetovno dediščino, obravnavati primerjalne študije, možne sinergije med vsebinami in odnose med lokalitetami
 - nadaljnjemu razvoju proučevanja in določanja izjemnih univerzalnih vrednot v Alpah na strokovno-znanstveni ravni, izhajajoč prav iz preliminarnega dokumenta
 - posledičnemu pospeševanju medsebojne izmenjave izkušenj – ob usklajenem delovanju pogodbenic in s pritegnitvijo krajevnih ustanov ter lokalnih skupnosti k sodelovanju- in pridobivanju predlogov za potencialne serialne transnacionalne in/ali čezmejne kandidate v Alpah, ob pomoči znanstvenih

ustanov in, kjer je to potrebno, tudi z uporabo znanj in ekspertiz, ki so nastali znotraj Delovne skupine;

- preveritvi možnosti, da se s pomočjo Unescove konvencije zavaruje nematerialna kulturna dediščina, s pomočjo ostalih Unescovih instrumentov pa pospešuje zavest o vrednosti lokalitet in specifičnih alpskih dejavnosti kot je npr. alpinizem;
 - objavljanju in širjenju rezultatov ter, na nacionalni ravni, izmenjavi znanja z ostalimi telesi Alpske konvencije – posebej z delovnimi skupinami in platformami ter strokovnimi telesi Konvencije o Unescovi svetovni dediščini.
4. poziva pogodbenice in opazovalce, naj zagotovijo aktivno sodelovanje pri dejavnostih Delovne skupine za Unescovo svetovno dediščino.«